

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VIII Istungjärg, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 11.09.2018, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:03 Riigikogu otsuse "Riikliku VEB Fondi koondatud Põhja-Eesti Aktsiapanga ja Balti Ühispanga klientide nõuete, mis on seotud endises NSV Liidu Välismajanduspangas külmutatud kontodega, eest Eesti Vabariigi poolt reaalse rahalise hüvitise suuruse määramine ja väljamaksmine" eelnõu (515 OE) esimene lugemine

2. 11:22 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (618 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Meil on ju alati hea meel, kui meil on põhjust Eesti Vabariigi presidenti tsiteerida, kas sisuliselt või vormiliselt. Seepärast alustan uuesti, ja alustan nii: tere hommikust, kallis Riigikogu! Täiskogu VIII istungjärgu teisipäevane istung algab nagu tavaliselt eelnõude ja arupärimiste üleandmisega. Monika Haukanõmm, palun!

10:00 Monika Haukanõmm

Kallis Riigikogu! Seitsme Vabaerakonna saadiku nimel annan ma üle ühe arupärimise, suunatud on see meie haridus- ja teadusministriile proua Mailis Repsile. Arupärimine puudutab viipekeele tõlkide väljaõppe lõpetamist Tartu Ülikoolis. Natuke ka taustaks. 2007. aastal võeti vastu keeleseadus, mis ütleb, et viipekeel on riigikeelega võrdses staatuses. See tähendas seda, et ligi 1500 kurdile inimesele anti õigus kasutada eesti viipekeelt asjaajamisel ja õppetöös ning suhtlemisel. Seaduse täitmiseks hakati Tartu Ülikoolis 2006. aastast viipekeele tõlke õpetama.

Täna me teame, et viipekeele tõlkide õppekava suletakse lõplikult 2020. aastaks. Jah, viipekeelsete kurtide osakaal ei ole meie ühiskonnas väga suur, aga sellest otsusest tekkiv probleem on küll väga suur. See on otseselt vähikäik, mis ei ole kooskõlas ei meie põhiseaduses toodud mõttega, töövõimereformi eesmärkidega ega ka ülikooli ning Haridus- ja Teadusministeeriumi vahel sõlmitud kokkuleppega, et just see õppeasutus vastutab eesti keele ja kultuuri õppekava eest, kuhu on kuulunud ka viipekeele tõlkide õpe. Küüniliselt võiks ju öelda, et mis sest siis on – las loevad meie suudelt. Aga kui te prooviksite praegu panna kõrvad kinni ja lugeda minu suult, kui palju te aru saaksite? Teine võimalus on muidugi, et me kõik õpiksime viipekeele selgeks. Aga ei tundu ju väga mõistlik ega ka loogiline. Me esitamegi nüüd kolm küsimust selle kohta, kuidas kavatsevad riik ning Haridus- ja Teadusministeerium teemaga edasi minna. Ma tänan!

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Selle edasine menetlemine käib vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Palun kohtaoleku kontroll!

Kohaloleku kontroll

Istungist võtab osa 91 rahvasaadikut.

1. 10:03 Riigikogu otsuse "Riikliku VEB Fondi koondatud Põhja-Eesti Aktsiapanga ja Balti Ühispanga klientide nõuete, mis on seotud endises NSV Liidu Välismajanduspangas külmutatud

kontodega, eest Eesti Vabariigi poolt reaalse rahalise hüvitise suuruse määramine ja väljamaksmine" eelnõu (515 OE) esimene lugemine

10:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane esimene päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Jaak Madisoni, Artur Talviku, Jaanus Karilaidi, Toomas Pauri ja Martin Helme esitatud Riigikogu otsuse "Riikliku VEB Fondi koondatud Põhja-Eesti Aktsiapanga ja Balti Ühispanga klientide nõuete, mis on seotud endises NSV Liidu Välismajanduspangas külmutatud kontodega, eest Eesti Vabariigi poolt reaalse rahalise hüvitise suuruse määramine ja väljamaksmine" eelnõu (515 OE). Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli Artur Talviku!

10:04 Artur Talvik

Tere, kallid kolleegid! Minu jaoks on seaduseelnõu 515 üks selle koosseisu kõige olulisemaid seaduseelnõusid ja ma kohe seletan teile, miks. Minu arvates selle seaduseelnõuga me tahame öelda kogu Eesti rahvale, et me ei ole nõus kõrgema riigivõimu susserdamisega. Me ei ole nõus sellega, et riigivõim võib lubada endale kuritegelikku tegevust, ja me tahame moraalselt seda hukka mõista. Minu jaoks on see eelnõu tähtis ka sellepärast, et kõik me teame, et n-ö Danske panga skandaal on õhus. Minu arvates on riigivõimu käitumine just VEB Fondiga seotud afääri puhul viinud nii kaugele, et on saanud võimalikuks ka Danske panga suur afäär.

Me imestame vahest, miks Eesti ärikultuuris üritatakse igasuguseid imelikke skeeme ja imelikke mahhinatsioone läbi viia, aga me ei mõtle selle peale, et ärikultuur sallib seda sellepärast, et kõrgem riigivõim on endale lubanud samasuguseid mahhinatsioone ja samasuguseid mitteauid tehinguid. Öeldakse, et VEB Fondi afäär on väga keeruline lugu ja justkui väga vähesed inimesed saavad üldse aru, millega seal tegemist on. Ma vaidleksin sellele vastu. Tegemist on ikkagi sellega, et teatud ettevõtjate rahaga päästeti 1990-ndate alguses Eesti kroon ja Eesti pangandussüsteem, aga nendelt ettevõtjatelt põhimõtteliselt rööviti see raha. Siinkohal tahan tsiteerida õigusteadlast Lasse Lehist, kes koostas Riigikontrollile VEB Fondi auditi jaoks õigusliku hinnangu. Ta on öelnud: "Kogu see kaitsetaktika riigi poolt on üles ehitatud sellele, et justkui Venemaa võttis raha panga klientidelt ära. Venemaa ei võtnud raha panga klientidelt ära, Venemaa võttis raha ära konkreetset kahelt pangalt ning seepeale võtsid need kaks panka ära raha oma klientidelt Eesti Panga kaasabil ja Riigikogu tolaegse otsuse kaudu. Siit tulebki Eesti riigi vastutus, kui Eesti riik omal ajal legaliseeris pangaröövi. Tavaliselt peame pangaröövi all silmas seda, et pangast röövatakse raha, siin röövib pank oma klientidelt raha, aga see sõna sobib ka siin kasutada. Kui Eesti riik Riigikogu otsusega selle 1993. aastal legaliseeris, siis riik peab ka vastutama ja need tagajärjed kompenseerima."

Ma olen siiski veendumusel, et nende tagajärgede kompenseerimine, ükstaspuha, millisel moel see siis ka olema saab, on selle kõie ühe osa läbinärimine. Meil jääb siiaamaani ikkagi õhku küsimus, kes olid VEB Fondi skeemide peamised arhitektid – andku päris arhitektid mulle andeks sellise sõna kasutamine sellises kontekstis! – ja mida tehti 32 miljoni dollari eest, mis vahepeal ikkagi Vnešekonombankist välja võeti, kasutades väga huvitavaid skeeme.

Ma lõpetan oma lühikese sõnavõtu AS-i Saare Kalur juhataja Tiit Sarapuu tsitaadiga. Tuletan meelde, et Saare Kalur ja Tiit Sarapuu on ühed neist, kes võiksid seda kompensatsiooni saada. Tiit Sarapuu ütles: "Ma ei eelda, et riik selle raha meile kohe välja maksab. Tehku seda kas või kümne aasta jooksul või asendagu muu varaga. Andku siis kas või aukiri kõikidele aktsionäridele – Eesti panganduse päästmise eest –, mitte ärgu sõimaku spekulantideks."

Niisiis, veel kord tagasi tulles alguse juurde: meil on suurepärane võimalus moraalselt hukka mõista kogu varasem susserdav riigijuhtimine ja tehkem siis seda! Aitäh!

10:11 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru avab Märt Sults.

10:11 Märt Sults

Aitäh! Sa olid mingi aeg tagasi ka korruptsioonikomisjoni esimees. Ma eeldasin seda, et kui sa täna pulti tuled, siis sa reaalainete inimesena ja kunagi eraäris tegutsenuna juba esitad lahendused, käigud,

uuringud. Meile õpetati ülikoolis säärast asja, et klassikaline rahapesuskeem koosneb maksimum 32 käigust. Kas 32 käiku oli sinu jaoks liiga palju või liiga vähe? Või keegi takistas sind, et sa ei saanud neid 32 käiku läbi analüüsida?

10:12 Artur Talvik

Need 32 käiku on läbi analüüsitud näiteks Riigikontrolli auditis, mille kohta öeldi ka siitsamast puldist, kui meil oli sel teemal olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu, et sisuliselt igas punktis, mis seal auditis välja toodi, oleks pidanud kellegi kohtukulli ette viima. Neid käike on analüüsitud päris palju. Täna me räägime moraalsest kompenseerimisest. Eks see on ka olnud üks taktikaline võtte, et on püütud teha VEB Fondi arutelu võimalikult segaseks, võimalikult arusaamatuks tavakodanikule. Siis justkui oleks asjad kõik korras. Tegelikult ei ole siin midagi väga segast ja ei peagi võib-olla kõiki neid 32 sammu analüüsima. Me saame palju kiiremini aru, et mitmes-mitmes punktis – ja seda ei ütle ainult mina, vaid seda väidetakse ka Riigikontrolli auditis näiteks – on kuritegelikult tegutsetud.

10:13 Aseesimees Enn Eesmaa

Jaanus Karilaid.

10:13 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Eelnõu kriitikud väidavad, et selle otsuse eelnõuga tahetakse raha tagastada spekulantidele. Ole hea, võta seda hirmu maha!

10:13 Artur Talvik

Jah, ma ei pea neid inimesi sugugi spekulantideks. Esiteks, nende kohta on tehtud mitu kohtuotsust ja nad on neid kohtuskäimisi ka võitnud. Ühesõnaga, nad on tegutsenud ausalt. Kõik on tol ajal oluliste majandustegevustega tegelenud. Kui me tahaksime öelda, et nende ettevõtlike inimeste näol on tegemist spekulantidega, siis me võiksime tänaste kõikide, ma ei tea, *start-up*-ettevõtjate kohta sama öelda. Nad tegelesid omal ajal just nende asjadega, mis olid Eesti majandusele olulised. Ja rõhutan: nad tegelesid ekspordiga. Ning kui me räägime ekspordist, siis eksport on üks väga oluline majanduse alus. Nii et ma kindlasti ei arva, et tegemist on spekulantidega.

10:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin.

10:15 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Kallis Artur! Täna kõik siin saalis on kallid, eks ju. (Talvik naerab.) Ma olen mõnevõrra šokeeritud. Sinu kõne oli lühike, aga sa suutsid öelda veel vähem. Ma ei tea, mida küsida. See näeb välja niiviisi, et sa kas varjad midagi või sa kardad midagi rääkida. Me kutsume ju siin sinu kaudu praegu üles, et ühed peavad olema rehabiliteeritud, teised hukka mõistetud. Kas see ongi selle töö tulemus? Kas see ongi kõik, mida saab kogu sellest asjast rääkida? Ja üks konkreetne küsimus siiski on: millal tuleb see Justiitsministeeriumi eriuuriya raport ja kuidas see võib mõjutada seda otsust, mille eelnõu esimene lugemine on meil täna siin saalis?

10:15 Artur Talvik

Ma hakkan tagantpoolt peale. Eriuuriya raport on olemas Justiitsministeeriumis. Minu teada see on sinna esitatud juba jaanuarikuus. Minu teada – ma isiklikult ei ole seda lugenud, aga seda on refereeritud – ütleb see raport ka, et õiglustunnet on riivatud. Ja õiglustunde riivamist peab kompenseerima. See raport käsitleb ka neid summasid ja seab küsimuse alla, kas need summad peavad just sellised olema, aga põhimõtteliselt see ütleb, et otsuse eelnõu peaks toetama. Nüüd, kui ma tulen su küsimuse alguse juurde, siis tuletan meelde seda olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu, mis meil siin oli. Ma võiksin ette lugeda Rein Järvelille ettekande, mis oli väga põhjalik ja millest ka mina lähtun. Ma kirjutaksin sellele saajaprotsendiliselt alla. Mul ei ole mõtet hakata seda teile uuesti ette lugema, aga tema sõnavõtu sisu on täpselt see, mida ka mina mõtlen ühe selle eelnõu algatajana.

10:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Olga Ivanova!

10:17 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud esineja! Ma lihtsalt juhin teie tähelepanu sellele, et mõni minut tagasi sai õiguskomisjon Justiitsministeeriumi arvamuse selle eelnõu kohta. Justiitsministeerium leiab, et põhiseaduse § 65 punkt 16 ei anna Riigikogule õigust otsustada sellisel viisil. Ta ei või teha riigi tuludest hüvitise maksmise otsust, kuna selle sätte kohaselt võib Riigikogu otsustada muid riigielu küsimusi. Samuti oleks see otsus vastuolus põhiseaduse §-s 4 sätestatud võimude lahususe põhimõttega. Põhiseadus seab piirid Riigikogu pädevusele otsustada nende küsimuste üle, mis põhiseaduse enda kohaselt on antud otsustada teistele institutsioonidele. Kõik riigi kulud on ette nähtud sisse kirjutada eelarvesse, määrata Riigikogu otsusega.

10:18 Artur Talvik

Ma ei ole selle arvamusega tutvunud ja praegune lühike ülevaade sellest, mis teile õiguskomisjoni on tulnud, ei anna mulle võimalust sellele kohe vastust leida. Aga ma tahan öelda kahte asja. Riigikogul on õigus otsustada riigieelarve üle. Me ei panegi kohustust otseselt Eesti Pangale, vaid me räägime sellest, et Eesti Panga kasum, mis niikuinii tuleb riigieelarvesse, on see allikas, millest kompensatsioon makstaks. Nii et mina ei näe siin küll mingisugust vastuolu. Ja veel kord tahan toonitada, et selle eelnõu heakskiitmisega me teeme põhimõttelise otsuse, moraalse otsuse, andes väga jõulise hinnangu riigivõimu kuritegelikule käitumisele varasematel aastatel.

10:19 Aseesimees Enn Eesmaa

Marika Tuus-Laul, palun!

10:19 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Hea esineja! Selle koosseisu ajal on ka seda teemat siin üksjagu arutatud. Ja tahaks tõesti küsida, milleni me siis tegelikult oleme jõudnud. Ka eelmine koosseis arutas seda ja ma väidan siiski, et jõuti üsna rohketes üksikasjadeni. Praegu tundub see teema kuidagi väga üldine. Kas me peame siis tegelema tõesti ainult kompenseerimisega või tahab Eesti rahvas ka ikkagi tõele lähemale saada? Kompenseerime, aga me ikkagi ei tea täpselt, mis on toimunu tagamaad. Kuidas saab selle sisuga sügavamale minna?

10:20 Artur Talvik

Uh! Selle sisuga on tõesti väga palju tegeletud ja ma tahan veel kord rõhutada, et olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu, mis toimus siin maikuu, oli sisu osas edasiminekuks. Rein Järvelille ettekanne oli väga sisuline ettekanne. Kui te tahate öelda, et me peaksime veel uurima mingisuguseid asju, siis Eesti seaduse järgi on mitmed n-ö kuriteod, mis sel ajal on toimunud, praeguseks aegunud. Selles mõttes õiguslikus korras hinnanguid anda on raske. Seetõttu annabki meie eelnõu pigem moraalse hinnangu kogu varasemale riigivõimu tegutsemisele.

10:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

10:21 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Jah, see tundub selline igavene laul olevat ja ma ei tea, millise positiivse lõpuga see võiks olla. Aga mulle jäi kõrvu, et eriuurija Kaido Kama raport on juba jaanuarist alates valmis, aga sa ei ole vist seda lugenud. Miks? Kas see on nii ja miks meie seda lugeda ei saa?

10:21 Artur Talvik

Aitäh küsimuse eest! Seda peaks küsima minister Reinsalult, miks seda on seal toimikute hulgas hoitud ja miks seda meile pole näidatud. Ministeerium oli selle raporti tellija. Ja ma ei nimetaks seda ausalt öeldes raportiks, ma arvan, et tegemist on pigem arvamusega. Ja kuna ministeerium tellis selle arvamuse, siis tõepoolest peaks see küsimus olema suunatud ministeeriumile.

10:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Olga Ivanova, teine küsimus, palun!

10:22 Olga Ivanova

Aitäh! Lugupeetud Artur Talvik! Kui me räägime kompensatsioonist kuritegude eest, mille on toime pannud riik – nii saan ma aru teie sõnastusest –, siis mulle kohe tuleb meelde selline ebaõigluse ilming nagu sundüürnikud. Miks me ei räägi sellest, et 1990-ndate alguses tehti inimestele ülekohut sellega, et tõsteti nad lihtsalt nende korteritest või majadest välja? Täna me ei räägi sellest, et võiks neile ka kompenseerida midagi. Me räägime sellest, et me hakkame ettevõtjatele, ärimeestele kompenseerima kahjumit, mis omal ajal neile tekitati. On mul õigus?

10:23 Artur Talvik

Aitäh küsimuse eest! Tõepoolest, ebaõiglust tekkis erastamise käigus paljugi. Ja ma tuletan meelde, et siis, kui Eesti liitus Euroopa inimõiguste konventsiooniga, tehti ka reservatsioon erastamisküsimustes, märkides, et võib juhtuda nii, et osale inimestele tekitatakse ebaõiglust. Ma ei tea täpselt kõiki sundüürnike probleemi asjaolusid. Minu teada mingisugust kompensatsiooni on riik siiski sundüürnikele maksnud. Ühesõnaga, ma päris võrdsele pulgale neid kahte probleemi ei paneks, aga soovitan teil sundüürnike temaga edasi tegeleda.

10:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi.

10:24 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra Talvik! Olga Ivanova lugesi tänuväärset ette ühe õigusliku hinnangu. Teid kuulates ma kogu aeg kuulen, et kusagil on tehtud mingid kuriteod, et Eesti riigile tuleb anda hinnang kui sisuliselt kurjategijale. Aga õiguslik ekspertiis ütleb, et te olete esitanud seadusvastase seaduse, mis on vastuolus põhiseadusega ja veel vähemalt kahe seadusega, mille vastuvõtmine minu arust tahab vähemalt 51 häält: need on riigieelarve seadus ja Eesti Panga seadus. Kas te ei näe selles moraalses näpuvibutamises vastuolu: süüdistate anonüümselt teisi kriminaalkuritegudes, kuritegevuses, aga ise olete puldis seadusvastase algatusega? Rääkige sellest natuke.

10:25 Artur Talvik

Täna küsimuse eest! Esmalt ma tahan öelda seda, et ma kuulsin sellest arvamusest praegu siin viis minutit tagasi. Ma ei oska seda kommenteerida, kuna ma ei ole sellesse süüvinud. Kogu selle VEB Fondi saaga ajal on olnud hästi palju erinevaid arvamusi. Need, kes kaitsevad VEB Fondiga toimunut ja tahavad selle nagu kuhugi ära peita, on argumenteerinud igasuguste põhiseadusvastasustega jne. Ja ka VEB Fondi n-ö kannatanud väidavad, et mitmes küsimuses on mindud põhiseaduse vastu. Nii et see vaidlus võib jätkuda. Minu üleskutse on kannatanutele toimunu moraalselt kompenseerida ja sellele niimoodi kriips alla tõmmata.

10:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin.

10:26 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma siin veerand tundi mõtlesin, mida see mulle meelde tuletab, ja tuligi meelde: see on seesama kuulus *highly likely*. Te räägite mingist kuriteost, mis on sooritatud, ja kutsute üles seda hukka mõistma, samas aga väldite ükstaspuha kelle nime nimetamist. Kõlas vaid kaks nime: üks on minister ja teine on Rein Järvelill, eks ju. Ja ongi kõik, ongi ainsad inimesed, kes on nagu seotud selle protsessiga. Armas kolleeg, me ootasime hoopis midagi muud! Mina isiklikult ootasin midagi muud – palju asjalikumad ja huvitavamad juttu kui see, mis on juba kõlanud, ja see, millest me praegu räägime.

10:27 Artur Talvik

Aitäh, hea kolleeg või kallis kolleeg, nagu meil täna on kombeks öelda! Ma saan aru, et sa tahad mind tõmmata sellisesse igavesse Reformierakonna ja Keskerakonna vahelisse kaklusesse. Ma sellega kaasa ei lähe. Ma ütlesin konkreetselt, et need ettekanded, mis siin tehti olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu ajal, näitasid väga selgelt, kelle poole peab vaatama. Öeldi välja ka nimesid. Nii et aitäh!

10:27 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi.

10:27 Jürgen Ligi

Aitäh! Siin puldis on räägitud VEB Fondist sisukamalt ja mittesisukamalt. Sina nimetad seda kõike saagaks – hea küll, olgu siis see kirjanduslik hinnang, ärme täpsustame midagi. Aga sa rääkisid ka moraalist ja ühiskonna moraal väljendub seadustes. Sa oled puldis seadusvastase seadusega, ütlevad eksperdid, ja siin on moraalne dilemma igal juhul olemas. Aga nüüd katsu täpsustada, millisest kuriteost sa räägid! Mina tean ühte juhtumit, kus on selgelt seadust rikutud: 1997. aastal anti Eesti Pangas üks allkiri. Seda ma tean, seda on arutatud. Milliseid kuritegusid sa täpselt tead? On küll ilukirjanduslikud hinnangud, aga millistest kuritegudest sa veel räägid?

10:28 Artur Talvik

Ma räägin ennekõike sellest, et ettevõtjatelt võeti riigi rahandussüsteemi päästmiseks raha ära. Ma pean seda kuriteoks või nagu Lasse Lehis seda on nimetanud: pangarööviks. Me ehk oleme ühisel seisukohal, et kui need kaks panka oleks toona pankrotti lastud, siis oleks Eesti kroon olnud väga raskes seisus. Me oleks üldse Eesti riigina, finantssüsteemina, oma värske krooniga väga raskes seisus olnud. Kui selline asi tehti, siis see vajab kompenseerimist, ja mittekompenseerimist võib kindlasti käsitada kuriteona.

Teine asi. Reformierakond ja härra Ligi üritavad kõiki asju Vahur Krahti kaela ajada. Vahur Kraft oli lihtsalt üks tegelane, kes ülevalt poolt käske täitis ja tegi seda oma mainega riskides. Ja tema on ka ainukene, kes kõrgetest riigiametnikest on vastutuse võtnud või ta on seda teatud mõttes kandnud. Ta on pidanud selle teo ilmsiks tuleku tõttu lahkuma pangajuhi kohalt. Aga see on ainult üks osa saagast. Ma tahan meenutada ka Ardo Hanssonit, kes on mõistnud, kui palju halba on tehtud Eesti Pangas selle aja jooksul, ja palunud Eesti rahva käest vabandust selle pärast. See oli esimene samm moraalse hinnangu andmisel.

10:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Jaanson.

10:31 Jüri Jaanson

Austatud ettekandja! See Riigikogu kõnepult on juba päris palju kannatanud ja peab ilmselt veel palju kannatama. Te olete üsna mitu korda öelnud, et Eesti riik on käitunud kuritegelikult. Minu arusaama kohaselt ei ole aga eelmistele küsimustele vastustest välja tulnud, milles see kuritegu ikkagi seisnes ja kes selle määratles kuriteona. Meie ühiskonnas kehtib ikkagi süütuse presumptsioon ja ma arvan, et kuritegelikuks saab mingi teo hinnata vaid kohtuotsusega. Ma küsingi, kas see hinnang, et Eesti riik on käitunud kuritegelikult või keegi on käitunud kuritegelikult, on teie subjektiivne hinnang või on siin taga ikkagi kohtuotsus.

10:32 Artur Talvik

Jaa, vahepealne ringkonnakohtu otsus ütleb ka, et tehtut on vaja kompenseerida, et see oli n-ö jokskeem, mille aastal 2012 Riigikogu tegi oma otsusega, et nõuded kompenseeritakse VEB Fondi olematute varadega. See oli jokskeem ja kohus on öelnud, et on kuritegelikult käitunud. Ja nii on! Ma teatud mõttes mõistan toonase valitsuse käitumist. Üritati ju päästa Eesti kroon. Aga kõik edasised süsserdamised, kaasa arvatud see, et kellelegi leiti võimalus 32 miljonit dollarit Vnešekonombankist välja võtta – no kuulge, kui see ei ole kuritegu, siis millest me räägime, eks ole?

10:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

10:33 Urmas Kruuse

Aitäh! Ma jätkaks sealt, kus auväärt kolleeg Jüri Jaanson lõpetas. Kodanikuna tekib mul tõepoolest kuriteo määratluse osas segadus. Kes ikkagi on see, kes võib öelda, et sa oled kurjategija? Samas ma tunnetan teie juttu kuulates seda, et teil on soov kedagi eriti halba valgusesse tõsta. Ma soovisin, et Artur Talvik jätkaks Vabaerakonnas, aga see on soovunelm, mis ilmselt ei täitu enam. Nüüd tahan küsida sellist asja: kas meie kodanikud peavad ühel hetkel arvestama sellega, et kui neil on kohtuinstantsid läbitud, võib Riigikogu nende kohta võtta vastu mingi otsuse? See ei ole küsimus, kes keda, vaid ma küsin lähtuvalt sellest, millised seadused meil kehtivad. Ja kas teie täna siin põhiettekandjana ei peaks arvestama seda, et Olga Ivanova tõi välja ühe klausli, nii et te teete ettepaneku eelnõu lugemine katkestada?

10:34 Artur Talvik

Ma tahan öelda seda, et 2012. aastal Riigikogu tegi otsuse n-ö kompenseerimise kohta, aga see oli jokskeemi otsus. Kõik selle otsuse tegijad teadsid, et VEB Fondis ei ole mingit vara. Ometi nende varadega üritati justkui tehtut kompenseerida. Aga Riigikogu võib oma otsuseid üle vaadata, eriti uue koosseisuga. See on normaalne käitumine. Me vaatame praegu seda otsust üle, nii me teemegi.

10:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Komisjonipoolse ettekande teeb Jaanus Karilaid õiguskomisjoni esimehena.

10:35 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Head kolleegid! Tõesti, ma pean olema komisjonipoolne ettekandja, aga võib-olla saan küsimuste raames ka anda vastuseid küsimustele, mis jäid õhku rippuma, ja anda neid nagu väljaspool komisjoni raame, isiklikult, kui see võimalus tekib.

11. juunil toimus selle eelnõu arutamiseks komisjoni istung. Kohale olid kutsutud ka vandeadvokaat Indrek Leppik ja justiitsminister Urmas Reinsalu. Ma annan nüüd põgusa ülevaate, mis komisjoni istungil toimus. Artur Talvik tutvustas eelnõu sisu ja eesmärgi. Valdo Randpere soovis teada, kui palju on raha tarvis kokku saada. Indrek Leppik rääkis, kuidas see summa on arvutatud, ja põhjendas seda. Valdo Randpere tundis huvi, millise summa saaksid advokaadid, poliitikud või muud asjahuvilised. Artur Talvik leidis, et Randpere küsimus on pahatahtlik. Indrek Leppik lisas, et advokaadid saavad oma töö eest tasu, kuid advokatuuriseadus keelab kliendi kokkuleppe sisu ilma kliendi kirjaliku nõusolekuta avaldada. Valdo Randpere selgitas, et tema küsimus tuleneb sellest, et kunagi on tehtud Siim Kallasele pakkumine, et juhul kui ta aitab VEB Fondi raha kätte saada, siis saaks Siim Kallas sellest osa. Valdo Randpere sõnul Siim Kallas sellest pakkumisest keeldus. Jutud aga käivad, et mõni pakkumise esitanutest on protsessis seni osaline. Lisaks pööras komisjoni liige Valdo Randpere tähelepanu, et eelnõus välja pakutud valem võib olla vigane.

Peep Aru viitas eelnõu seletuskirjas öeldule, et otsuse rakendamisega riigile täiendavaid kulusi ei kaasneks, kuna kohustused täidetakse Eesti Panga kasumi arvel. Ta juhtis tähelepanu, et Eesti Pank eraldab tihti osa oma kasumist riigieelarvesse ja too eraldis eelarvesse tuleks lihtsalt väiksem. Seega on rahaline mõju riigieelarvele ilmne: tegu oleks alalaekumisega.

Artur Talvik möönis, et mõju on olemas. Samas peaks Eesti Pank kompenseerima oma tegematajätmise ja oma vigade tagajärgi likvideerima.

Peep Aru küsis, kas eelnõu algatajad on uurinud, kas otsus võiks olla vastuolus Eesti Panga seadusega ja riigieelarve baasseadusega. Valdo Randpere juhtis tähelepanu, et Eesti Panga seaduse kohaselt käsutab, kasutab ja valdab Eesti Pank oma vara iseseisvalt. Kui seda põhimõtet tahetakse muuta, siis peab seda tegema Eesti Panga seaduse muutmise seadusega, seda ei saaks teha kõnealust otsuse eelnõu menetledes. Artur Talvik jäi eriarvamusele.

Samuti soovis Peep Aru hinnata, kas otsuse eelnõu 515 on vastavuses riigieelarve baasseadusega. Ettekandja leidis, et istungil esitatud küsimuste-vastuste põhjal võib järeldada, et praegu pole enam küsimus selles, kas hüvitist maksta või mitte, vaid küsimus on, kuidas maksta. Ta juhtis tähelepanu, et eelnõu muutmiseks on võimalik teha muudatusettepanekuid ning täpsustada maksimisega seonduvat. Indrek Leppik sõnas, et segamini ei tohiks ajada kahte gruppi: ühe moodustavad Eesti

kommertspangad, kelle raha jäi Vnešekonombankis korrespondentkontodele kinni, ja teise grupi moodustavad isikud, kellel oli nõue Eesti pankade vastu. Riigikogu 1993. aasta otsuse tulemusel koondati kõik need nõuded VEB Fondi.

Valdo Randpere küsis, kust tuleneb Eesti Panga vastutus. Indrek Leppik leidis, et tegemist on Eesti riigi vastutusega, sest ringkonnakohus jõudis järeldusele, et Eesti riik sekkus eraõiguslikesse suhetesse ehk võttis kommertspankade klientidelt sisuliselt arvelt raha ära ja päästis nii kommertspangad, stabiliseerides pangandussüsteemi. Selle pärast vastutab Eesti riik. Eesti Panga vastutus on emotsionaalsem teema, sest Eesti Panga süsteemse tegevuse tulemusena õnnestus Venemaalt kätte saada märkimisväärne osa Eesti pankade korrespondentkontodele jäänud summadest, mis aga ei jõudnud tegelike kannatajateni.

Komisjon tegi ka menetluslikud otsused. Kõigepealt, ettepanek võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda 11. septembriks 2018 – poolt oli 6 õiguskomisjoni liiget, vastu 3 ja erapooletuid 2. Ka tegi õiguskomisjon ettepaneku esimene lugemine lõpetada – poolt hääletas 6 komisjoni liiget, vastu 3 ja erapooletuid 2. Muudatusettepanekute tähtajaks võiks määrata 25. septembri kell 16.00 – poolt oli 6 õiguskomisjoni liiget, vastu 3, erapooletuid 2. Ja lõpuks: määrata ettekandjaks Jaanus Karilaid – poolt 6 komisjoni liiget, vastu 3, erapooletuid 2. Selline on õiguskomisjoni otsus.

10:41 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh, austatud ettekandja! Ma igaks juhuks kontrollin. Kas muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 25. september kell 16.00 või 17.15, nagu on minu paberites?

10:41 Jaanus Karilaid

See on 16.00. 25. september kell 16.00.

10:41 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänan! Nüüd küsimused. Peep Aru, palun!

10:41 Peep Aru

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma avaldasin korduvalt soovi, et selle eelnõu kohta küsitaks eksperdiarvamusi. Ja lõpuks siis, minu tungival pealekäimisel komisjon pöörduski Justiitsministeeriumi poole ja ka Riigikogu õigus- ja analüüsiosakonna poole. Just äsja kuulsin, et vastused on saabunud. Kas sa oleksid hea ja natukene refereeriksid, mis need põhiseisukohad on?

10:42 Jaanus Karilaid

Hea kolleeg Peep, sa natukene eksisid. Valdavalt rääkisid õigust, aga natuke eksisid. Ma kõigepealt tuletan siis meelde, kuidas selle eelnõu kohta eksperdiarvamusi koguti. Ma ei saa täna kõike veel refereerida, sest õiguskomisjon alles sai need arvamused kätte, aga ma teen mingisugused üldistused. Kõigepealt, selle aasta alguses ma koostas komisjoni esimehena kirja justiitsministrile, kus ma palusin selle eelnõu kohta seisukoht kujundada. Urmas Reinsalu on vastanud järgmiselt: "Eeltoodust tulenevalt kavatakse Justiitsministeerium koostada käesoleva teema käsitlemiseks raport, kus muu hulgas analüüsitakse ka teie kirjas viidatud küsimusi. Igakülgse ja põhjaliku raporti koostamise tagamiseks nimetan lähiajal ametisse eriuurija. Raporti koos asjakohaste järelduste ja ettepanekutega esitame selle valmimisel kahtlemata Riigikogule." See jõudis täna hommikul meie postkasti.

Peep Aru ettepanek oli võtta selle eelnõu kohta eraldi eksperdiarvamus. Kantsleil analüüsiosakonna kaudu tehtigi selline pakkumine ülikoolidele. Selle võttis vastu Tartu Ülikooli professor Lauri Mälksoo, tema vastus ka tuli. Oleme esitanud täpsustavaid küsimusi.

Kumbagi dokumenti pole õiguskomisjon veel arutanud, me arutame neid peale esimest lugemist. Aga ma võin juba praegu, ilma komisjonis arutamata öelda, et suure tõenäosusega peab tunnistama, et otsus võib olla vastuolus teatud baasseadustega. See vastuolu võib olla, aga samas ütleb Lauri Mälksoo, et seda vastuolu saab ületada esimese ja teise lugemise vahel tehtavate muudatusettepanekutega. Ja ma ei tea, siamaani mind hämmastab see mõnede tarkpeade väide. Ma näen neid nii emotsionaalselt sel teemal rääkimas, aga ükski eelnõu, mis siia saali tuleb, ei ole kohe alguses terviklik ega ideaalne. Selleks ongi mitu lugemist, et eelnõusid paremaks teha.

Aga ma annaksin küll edasi eriuurija Kaido Kama ühe arvamuse selle eelnõu kohta: üks riigi tehtud

kahju heastamise võimalus võiks olla vara sümboolne hüvitamine, võttes aluseks näiteks allesjäänud nõuete nominaalväärtuse, või siis riigi tehtud vigade avalik tunnistamine ja vabandamine. Ja temagi tsiteerib AS-i Saare Kalur juhti Tiit Sarapuud: "Ma ei eelda, et riik selle raha meile kohe välja maksab. /---/ Andku siis kas või aukiri kõikidele aktsionäridele – Eesti panganduse päästmise eest –, mitte ärgu sõimaku spekulantideks."

Aga vastuseks sellele Peep Aru küsimusele ütlen, et eelnõu on suure tõenäosusega vähemalt kahe baasseadusega vastuolus, aga nagu ütles ka Lauri Mälksoo, need ei ole ületamatud vastuolud, neid saab ettepanekuid tehes parandada. Õiguskomisjon oma järgmistel istungitel kahtlemata neid erinevaid õiguslikke hinnanguid analüüsib ja teeb omad järeldused. Kui on vead, siis need tuleb parandada.

10:46 Aseesimees Enn Eesmaa

Heimar Lenk.

10:46 Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud esineja! Täna me räägime järjekordselt VEB Fondist. Meil on uurimata salajane rublade mahamüümine Tšetšeeni struktuuridele, meile pole lõpuni selge Siim Kallase 10 miljoni afäär, meil on kümned tuhanded korterid sundüürnikelt ära võetud ebaseaduslikult, vägivaldselt. Nüüd on 150 miljardit Danske panga musta raha Eestist läbi veetud jne. Kas õiguskomisjon ei peaks lõpuks hakkama arutama Eesti riigi toimimist 27 aasta jooksul, tema erinevate valitsuste ja Riigikogu koosseisude käitumist? Kõik need asjad on otsustatud Riigikogus poolthääletamisega ja valitsuste heakskiitmisel, aga te kasutate kogu aeg sõnu "kuritegelik" või "väidetavalt kuritegelik".

10:47 Jaanus Karilaid

Need on kõik, Heimar, poliitilised küsimused. Ja kui keegi oma arvates ebaõiglust näeb, siis ta peab selle ära defineerima, tulema vastavasse komisjoni ja jõudma poliitilise kokkuleppeni edasi minna. Ma olen nõus, et paljud küsimused, mida sa nimetasid, väärivad aktiivsemat poliitilist arutelu. VEB Fondi puudutava eelnõuga ei ole ma siin üksinda ega mitte ka kahekesi Artur Talvikuga. Meie selja taga on laiem poliitiline tahe.

Kui ma meelde tuletan, siis selleletemalise oluliselt tähtsa riikliku küsimuse aruteluga oli nõus kuuest erakonnast viis, ainult üks erakond oli millegipärast vastu ja väitis, et te tegelete mõttetusega, kritiseeris kõiki, kes selle taga on, nimetades asjaosalisi spekulantideks ja korruptantideks ning lihtsalt üritades debatti kuidagi välja suretada.

See arutelu on ikkagi toimunud poliitilise enamuse tahtel. Kui me nendes küsimustes, mida sa, Heimar, nimetasid, saavutame koosmeele kahe-kolme-nelja erakonnaga, siis me leiame ka lahendused, kuidas edasi minna. Ja rahapesuteema on samuti õiguskomisjoni ehk siis parlamentaarse järelevalve all. Me oleme teinud mitmeid ärakuulamisi, me oleme neid teinud Finantsinspektsiooni töö teemal, rahapesu andmebüroo töö teemal. Me oleme teinud ettepaneku, et 8. oktoobril võiks perioodil 2009–2014 Finantsinspektsiooni nõukogu esimees olnud Jürgen Ligi osaleda ärakuulamisel ja anda vastuseid, miks ei nähtud ega kuulnud ohtu ja kuidas oli võimalik, et selline Eesti mainet rikkuv tegevus üldse toimuda sai. Nii et me jõudumööda tegutseme, aga kogu ühiskonnas teadaolevat ebaõiglust ei jaksa õiguskomisjon ühekorraga päevakorda võtta.

10:49 Aseesimees Enn Eesmaa

Peep Aru.

10:49 Peep Aru

Aitäh! Lugupeetud õiguskomisjoni esimees! Ma rõhutan sõna "õigus". Kui me selle eelnõu esimesele lugemisele saatmist arutasime, siis viitasin mina ja viitasid ka meie kolleegid väga tõenäolisele vastuolule päris mitme seadusega. Ja nagu nüüd on selgunud sinu natukene ümmargusest vastusest, meil võib suure tõenäosusega õigus olla. Kuidas lugupeetud õiguskomisjoni esimees suhtub sellesse, et õiguskomisjon saadab esimesele lugemisele eelnõu ilma eelneva ekspertiisita? Minu meelest on see küll õiguskomisjoni olemusega vastuollu minek. Oleks me teinud enne ekspertiisi, võib-olla oleks kuue poolthääle asemel olnud ainult üks või kaks poolthäält.

10:50 Jaanus Karilaid

Aitäh! Ma siiski väidan, et selline poliitiline erutus on praegu liiast. Eelnõu on võimalik paremaks, kvaliteetsemaks teha ka esimese ja teise lugemise vahepeal. Kui viis parlamendiliiget ... Kui Jürgen Ligi segab mind, kui ma vastan kolleegile, siis see on ebaviisakas. Ma tahan väita, et kui viis inimest tegid selle eelnõu ja kui seal ongi ebatäpsusi, siis on meil 25. septembrini võimalik neid vigu parandada. See ongi tänane hinnang. Kas tuleb eelnõu kohe täiuslikul kujul esitada või võivad sel ka mõningad vead sees olla – see on nagu maitse küsimus. Parlamentaarses menetlusviisis on olemas võimalused eelnõusid parandada, sellepärast meil ongi mitu lugemist. Ja mina näen, et kui meil poliitiline soov on olemas, siis on võimalik selle eelnõuga edasi minna ja teha see kvaliteetsemaks.

10:51 Aseesimees Enn Eesmaa

Kui Riigikogu liige segaks ettekandjat, siis juhataja teeks märkuse. Kui Riigikogu liige segab teist kolleegi, siis märkuseks pole väga suurt põhjust. Valdo Randpere, palun!

10:51 Jaanus Karilaid

Ta segas küsijat.

10:51 Valdo Randpere

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea Jaanus Karilaid! Vahest sa hindaksid niimoodi ettevaatavalt ja spetsialisti pilguga, et kui tõesti see eelnõu viia kooskõlla kõigi nende pisikeste baasseadustega, millega ta vastuolus on, nagu praegu näiteks põhiseadus ja muud sellised ebatähtsad aktid – kui see viia nendega kooskõlla, siis mis sellest eelnõust peale pealkirja – ja seda muudetud kujul – järele jääb?

10:52 Jaanus Karilaid

Ma oma ettekandes ka seda mainisin. Ma teadlikult tsiteerisin eriraportöör Kaido Kama. Üks ettepanek, kuidas seda eelnõu võiks täiustada või paremaks teha, on see, et avalikult oma vigu tunnistatakse või kas või vabandust palutakse. See on üks võimalus.

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Protseduuriline küsimus, Valdo Randpere.

10:52 Valdo Randpere

Jah, mul on protseduuriline küsimus ka. Ma vaatan, et minu järel hakkab küsimust esitama Peeter Ernits, kes on astunud tagasi Keskerakonda. On see tõesti võimalik?

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Tabloo fikseerib seisu, mis on praegu ja nüüd.

10:52 Jaanus Karilaid

Ta on veel fraktsiooni liige.

10:53 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits, tabloo järgi Keskerakonna fraktsiooni esindaja. Palun!

10:53 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ja tänu kolleeg Randperele mure tundmise eest! Aga minu küsimus on see, et muudatusettepanekuteks on aega napilt kaks nädalat. Suvi ja kevad on mööda läinud pärast seda, kui eriuurija raport sai valmis, ja nüüd tuleb selle paari nädala jooksul kiirustades eelnõu nende kahe baasseadusega kooskõlla viia. Miks selline molutamine nii pikka aega on toimunud? Oleks võinud ju palju varem asja arutada ja rahulikult otsida võimalusi, kuidas eelnõu vastuvõtmiskõlblikuks teha.

10:54 Jaanus Karilaid

Sellest küsimusest ma oskan välja lugeda ainult entusiasmi, et eelnõuga oleks pidanud edasi minema kiiremini, terviklikumalt ja veel rohkem aega sellele pühendama. Ja kuna küsija ise on juba edasi liikunud teise erakonda, siis tuleb ka poliitilist jõudu juurde, et teemaga kiiremini edasi minna. Ma ei

tabanud selles küsimuses praegu muud kui üleskutset, et tegutseme kiiremini. Olen nõus, tegutseme, aga selleks on vaja sõlmida poliitiline kokkulepe.

10:54 Aseesimees Enn Eesmaa

Märt Sults.

10:54 Märt Sults

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Küsimus ulatub aega paar aastat tagasi. Kunagi ma seletasin siit puldist pikalt ja laialt peaminister Rõivasele sundüürnike olukorda ja viitasin nendele tehtud ülekohtule, alatule ülekohtule, põhimõtteliselt meeletutele repressioonidele, mis langesid osaks sundüürnikele. Ma vaatasin talle kolme meetri kauguselt otse silmaauku ja ütlesin, et kui sa mitte midagi muud ei suuda teha, siis vähemalt vabanda sundüürnike ees, kes on ülekohut kannatanud. Seda vabandust mitte mingisuguse valemiga ei tulnud. Kas selles protsessis vähemalt vabanduse palumiseni jõutakse?

10:55 Jaanus Karilaid

Jah, ma arvan, et praeguse valitsuse üks eripära ongi see, et ta julgeb tegeleda ka probleemidega, mis tulenevad Eesti rahvale tehtud ülekohtust. Meie ei laula seda laulu, mida laulab Reformierakond: kõik on tehtud täiuslikult ja paremini meist keegi ei suuda, meie oleme riigi juhtimise parimad kunstnikud ... Meil on vähemalt nii palju oidu peas, et me näeme, et kui midagi on tehtud valesti, siis me tunnistame seda ja oleme nõus rahvale ülekohut heastama. See ongi üks poliitika põhimõtteid: ühekohut tuleb heastada, mitte seda kinni mätsida, varjata, ennast õigustada, ennast imetleda. See on praegu eelkõige ühe suurima opositsioonijõu poliitiline lähteülesanne.

10:56 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

10:56 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud esimees! Auväärt ettekandja! Tõepoolest, moraal ja põhimõtted on muutunud. Teeme kümme asja ära ja võtame kuus neist tagasi, paludes vabandust. Ja siis tundub ühiskonnale, et kõik on väga hästi. Selle asemel võiks ju kohe teha neli asja korralikult. Aga te räägite väga palju õigusest ja õiglusest. Mulle jääb siiski mulje, et tegemist on teatud põhimõtetel ja mingitel põhjustel sündinud väga suure poliitilise kokkuleppega. Kas te saaksite öelda auväärt saalile, kui paljud nendest ettevõtjatest, kes tõepoolest kaotasid oma raha, on tänased nõudjad? Mind seega huvitab, kui paljud nende hulgas on tegelikult nõuete kokkuostjad. Ja kui te räägite õiglusest, siis kui teie töö tulemusena peaks midagi hüvitatama, siis kas need pärisraha saajad saavad ka osa sellest nn rahast, mida on nõuetena kokku ostetud? Sõnad "spekulatiivne" ja "spekulant" on praeguses kontekstis justkui tabu, aga üsna tavapärane on olnud nimetada nõuete kokkuostjaid spekulatiivselt käitujateks, sest nad ei lähtu mingist õiguslikust lähenemisest. Praegu me näeme seda, et poliitiline lobi on toonud selle arutelu siia saali, mitte kohus. See on minu jaoks kõige suurem murekoht.

10:57 Jaanus Karilaid

Just, just! Ka mina olen täna asumis seisukohale, et me peaksime eelnõu täiendama ja võrdselt kohtlema kõiki, kes on kahju kannatanud, keda on ebaõiglaselt koheldud, mitte ainult neid viit, keda eelnõu praegu puudutab. Kuna te küsisite ka eelnõu subjektide kohta, siis ma loeksin ikkagi ette, kes selle taga on, et te saaksite aru, kas need on mõned spekulandid või tõelised kahjukannatajad. Eelnõu puudutab viite ettevõtjat. Akke AS, AS Tartu Lihakombinaat, AS Saare Kalur ja AS Pärnu Kalur Holding on kõik algse sertifikaadi omanikud. Seda on üheselt kinnitanud VEB Fondi likvideerija Rein Järvelill, kes on nimetatutele päringu alusel väljastanud andmed, millises pangas ja kui palju neil raha kinni jäi. AS A.O. Imbi on omandanud sertifikaadi AS-ilt Erkers. Viimase näol on tegemist A.O. Imbiga koos ühistes ärihuvides kütusetehinguid teinud ettevõtjaga. Kütusetehinguid tehti Läti riigi ja Läti ettevõtja kaudu ning äravõetud raha näol oli tegemist A.O. Imbi poolse ühistest ärihuvidest lähtuva tehingu finantseerimisega. Sisuliselt jäi A.O. Imbi ilma oma rahast. Aga jah, lähtudes ka eriraportöör Kaido Kama ettepanekust, tuleks kõiki sertifikaadiomanikke kohelda võrdselt.

10:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Tarmo Kruusimäe.

10:59 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea aseesimees! Hea Jaanus või kallis Jaanus – meil on täna siin ju kallipäev! Õigusselguse huvides tahan öelda, et meil on vaja vabandada ka nende inimeste ees, kellelt õigusvastaselt võõrandati vara ja kellel puudus võimalus seda tagasi saada. Teadupärast jäi Eestis läbi viimata dekoloniseerimine ja desovetiseerimine, mille tagajärjel juhtus seda, et inimesed, kes olid meid okupeeriva riigi käsilased ja kes ei saanud olla õigustatud subjektid, said erastada varasid, mida ei tagastatud õigusjärgsetele omanikele. Tahan seda öelda selleks, et kui suuremaks vabanduse palumiseks läheb. Aga jääme täna teema juurde! Ma saan aru, et teil on selleks fraktsiooni surve. Ent jah, osal lihtsalt ei õnnestunud õigusvastaselt võõrandatud vara erastada ja sellest ka see suur vimm. Küsimust ei olnud. Aitäh!

11:00 Jaanus Karilaid

Võtsin teadmiseks. Aitäh!

11:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Kuna Valdo Randpere teine sõnavõtt oli protseduuriline küsimus, siis palun, Valdo Randpere!

11:00 Valdo Randpere

Aitäh! Juba kevadel, kui sellest eelnõust siin juttu oli ja oli arutelul olulise tähtsusega riiklik küsimus, siis ma võtsin selle teema üles ka sellest aspektist, et mis kihu on praegusel valitsusel ajada okupatsioonikahjud Eesti Vabariigi kraesse. Eesti Vabariik ei okupeerinud iseennast. Kõigepealt te tahtsite kirikutele okupatsioonikahjud kinni maksta, nüüd olete järgmise tüki küljes. Jälle peaks Eesti riik okupatsioonikahjusid kinni maksma. Jaanus, kas Eesti riiki okupeeriti ja kes seda tegi? Oskad sa vastata?

11:00 Jaanus Karilaid

Üllatav, et sul on põhikool veel läbimata. Seda ma, Valdo, sinust ei uskunud. Aga võib-olla sulle anti EKP-s kunagi teistmoodi diplomid kätte. Eesti riik loodi uuesti 1991. aastal ja 1993. aastal moodustati Riigikogu otsusega VEB Fond. Siis tehti ka teine otsus: minu mälu järgi langetas valitsus kas 1994. või 1995. aastal otsuse, millega ta need kommertspangad päästis. Kas ta siis oli samuti kuidagi seotud selle NSV Liidu küsimusega? Valitsus tegi otsuse ja juba see näitab, et küsimus riigi õigusjärgsusest ja mingist vastuolust ENSV või, ütleme siis, selle nõukogude vabariigiga on pahatahtlik. See on meelevaldne inkrimineerimine, mida järjekindlalt osa seltsimehi on siin proovinud teha.

11:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Igaks juhuks tuletan meelde, kuna tegemist on esimese lugemisega, siis sõna saavad fraktsioonide esindajad. Jürgen Ligi, Reformierakond, palun!

11:02 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Ma usun, et Riigikogu õiguskomisjon ei ole kunagi olnud nii madalal kui praegu. Alustan sellest, et tolle raha väljapressimiseks riigilt on pakutud altkäemaksu. See fakt käis siin täna läbi. Kui ma nägin õiguskomisjoni esimeest altkäemaksu pakkujaga siin sööklas söömas, siis ma mõtlesin, et midagi on teoksil. Ja oli – varsti tuli see eelnõu. Altkäemaks seisnes ettepanekus, et jagame selle raha ära, sa maksa kinni.

Teine moraalne aspekt on muidugi see, et süüdimatult omistatakse riigile vastutus okupatsiooni tekitatud kahju eest. Okupant võttis, kasutades oma valuutamonopoli, ära Eesti ettevõtete raha. Lihtsalt võttis ära! Ja nüüd me kiskleme omavahel, näitame üksteisele näpuga, et justkui Eesti riik oleks sooritanud kuritegusid. Süüdimatult loobitakse niisuguseid sõnu! Ja seda teeb ka õiguskomisjon, sealjuures ilma mingi õigusliku kvalifikatsioonita.

Sel ajal, kui 1992. aasta algul see raha külmutati, olin mina erastamise ekspert ja ma tean, kuidas neid riigiettevõtteid hinnati. Vaadati nende bilanssi, hinnati nende varasid ja nende varade kasumitootlusvõimet ja siis pakuti välja alghind. Me räägime praegu viiest riigiettevõttest – ma rõhutan

seda –, kes erastati kõik, teades, et nende bilansis on väärtusetud VEB Fondi sertifikaadid. Erastamiskspert oleks öelnud, et nende turuväärtus on null, neile ei saa alghinda määrata. Kui keegi tahab nende eest rohkem maksta, siis maksu. Need ettevõtted erastati selle teadmisega, et see raha on hundi hammaste vahel ega lähe erastamishinda sisuliselt sisse. Ma olen tegelenud palju ka valdkonnaga, mis puudutab saneerimist, sh panganduse saneerimist. Nii Eestis kui ka mujal Euroopas olen sellega kokku puutunud ja võin kinnitada, et kõige lihtsam või kõige levinum skeem on see, et lootusetud varad ja kohustused eraldatakse panga tervest osast. Nendega tegeldakse edasi, aga neil ei lasta nakatada kogu pangandust. Ja nii tehti ka selle VEB Fondiga: lootusetud väärtpaberid ja nõuded tõsteti VEB Fondi. Ja see oli Riigikogu otsus. Mitte keegi meist siin seda otsust minu teada ei teinud, aga Riigikogu selle tegi ja sellega päästeti kahtlemata Eesti pangandus. Nüüd, veel üks moraalne probleem jooksis siit läbi. Algatajad räägivad süüdimatult kuriteost ühtegi konkreetset nimetamata. Eesti riik on nii palju halba teinud, nad muudkui räägivad sellest, aga ise rikuvad seadust. Õiguskomisjon nagu väidab, et Riigikogu otsuse eelnõu saab olla kõrgem kui kõrgema järgu seadused, põhiseadus ja muud vähemalt 51 poolthäält nõudvad seadused, praegu siis Eesti Panga seadus ja riigieelarve seadus. Lihtsalt meie oleme võimul, me teeme selle otsuse, me võtame selle raha ja jagame omadele. Kusjuures need omad – on teada, et vähemalt üks neist – on pakkunud altkäemaksu. Tegelikult ma väidangi, et üks, sõna "vähemalt" tõmbame maha. Kas need inimesed on spekulandid? Asi ongi selles, et finantsmaailmas väärtpaberitega hangeldamist nimetatakse niimoodi. See ei ole nõukogudeaegne SORVVO kvalifikatsioon, see on niisugune spekulatsioon, et võtame enda nimel riski ja kui õnnestub, teenime raha, kui ei õnnestu, siis kaotame raha. Täpselt seda tegid need viis ettevõtet. Kõik nad ostsid need väärtpaberid pärast selle raha külmutamist, kõik teades, et sellel varal ei ole väärtust. Ja nad erastati selle teadmisega. See on spekulatsioon selles mõttes, et loodetakse, ehk saab selle raha kätte. Pärast on spekuleeritud lootes, et ehk saab ka õiguskomisjoni esimehe kaudu lahenduse, et vahest riik maksab kinni. Mina arvan, et sellist moraalset õigust meil ei ole – ei okupatsiooni seisukohast vaadates ega ka selles mõttes, et need inimesed teadsid täpselt, mida nad omandavad. Palun lisaaega!

11:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

11:07 Jürgen Ligi

Siin on räägitud süüdimatult sellest – üks algataja rääkis, Artur Talvik –, et Eesti Pank, Ardo Hansson on vabandanud kõige halva eest, mis Eesti Pank on teinud läbi aegade. Ja väga palju halba olevat teinud, nii ta ütles. Ardo Hansson on vabandanud valeandmete esitamise eest ja au talle, et ta tegi seda. Aga need valeandmed seisnesid ainult ühes 1997. aastal antud allkirjas kirjale, kus oli vale vaid kuupäev. Kuupäev oli vale. See oli küll instrument, millega lõpuks Venemaalt raha kätte saadi, aga seal eksiti kuupäevaga, ilmselt teadlikult. Selle inimese nimi on siit läbi käinud, aga see inimene ei ole mitte kuidagi seotud Reformierakonnaga, see oli Eesti Panga tollane president. On häbematus siduda Eesti Panka avaldustega, mida ei ole tehtud, ja erakonnaga, millega neil seost ei ole. See on häbematus! Jätke Eesti Pank rahule! Jätke rahule põhiseadus, 51 hääle seadus ja ärge väitke, et te saate siin ausal moel mingisuguse jokskeemi, omades võimu, ja saate raha sedapidi jagada!

Kas peab selle raha kaotust kompenseerima? Veel kord: finants-spekulatsioon tehakse omal riisikol. Siin ei pea riik, maksumaksja seda uuesti kinni maksma. Ta kaotas selle raha kunagi juba sel moel, et ta sai erastamisest vähem raha. Ta sai juba vähem raha, maksumaksja on selle niimoodi kinni maksnud. Keegi on saanud vara odavamalt kätte. Võib-olla on teinud vale spekulatsiooni, näiteks ostnud neid pabereid hinnaga 5 või 10% nominaalist.

Ja jutt, et Eesti võttis raha ära – see on täpselt säärane okupandi jutt, et Eesti riik on süüdi, sest ta võttis raha ära. Ei, Eesti riik ei võtnud raha ära. Eesti riik päästis olukorra, päästis panganduse. Ja see on asja sisu! Nii päästetaksegi maailmas pangandust. Finantskriisi ajal päästeti Euroopa panka niimoodi. Isegi riigi võlakirju kanti maha selle tõttu, et need olid lootusetud, aga tänu sellele stabiliseeriti näiteks eurotsoon ja kõik me naudime tegelikult finantsstabiilsust, kaasa arvatud need, kes pidid oma nõuetest loobuma. See ongi finantsmajandus ja sellised terminid nagu spekulatsioon – see ei ole kellegi solvamine. Küll aga on Eesti riiki solvatud, väites, et Eesti riik on muudkui teinud väga palju halba, võtnud ära selle, mille võttis tegelikult Vene riik. Eesti riigist rääkides on kasutatud ka sõna "kuriteod"

– anonüümselt, aga ka osutades oma poliitilistele oponentidele. See on alatu, sest mitte ükski poliitik ei ole saanud kontrollida seda protsessi. Mitte ükski! Aitäh!

11:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel. Viis pluss kolm minutit, palun!

11:10 Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Peale eelkõneleja sõnavõttu ma pean meelde tuletama, et poliitilised debadid olid meil siin maikuus. Praegu me arutame üsna konkreetset otsuse eelnõu numbriga 515. Esimeste sõnadena tahan kohe öelda, et Eesti Keskerakonna fraktsioon toetab esimese lugemise lõpetamist, aga tahaks pöörata tähelepanu mõnele punktile, mis siin eelnõus on. Oleks hea, kui enne teist lugemist ja otsuse vastuvõtmist komisjon kaaluks nende muutmist.

Punkt 1, hüvitamine. Eelnõus on konkreetset nimetatud, kellel on õigus saada hüvitist. Hüvitis makstakse, ma tsiteerin: "... üksnes neile sertifikaadiomanikele, kelle kasuks on tehtud Tallinna Ringkonnakohtu 22. oktoobri 2010. a otsus haldusajast" ja edasi tuleb otsuse number. Ma olen lugenud väga autoriteetsete juristide arvamusi – üks on mul siin saalis ka kaasas –, milles nad teevad järelduse, ja minu arvates see on väga veenev järeldus, et selline lähenemine on põhiseadusvastane. Ei saa piirduda ainult nimetatud viie sertifikaadiomanikuga, neid oli siiski märksa rohkem. See on esimene asi, mida võiks enne teist lugemist arutada. Ja hea oleks, kui see õnnestuks ära parandada.

Punkt 2. Riigikogu rahanduskomisjoni liikmena ma ei saa mitte kuidagi nõustuda sellega, et eelnõus ei ole isegi ligikaudselt määratud summat, mis tuleb hüvitamiseks lõppude lõpuks välja maksta, kui see otsus vastu võetakse. Jah, siin on üksikasjalikult näidatud arvutuste käik: 10%, 24 aastat jne, te võite ise seda vaadata. Sellegipoolest, see on meie riigi raha, seda ei saa niiviisi ette kirjutada mingi valemi näol, see peab kirjas olema konkreetse summana. Nii et lähtuvalt ka sellest seisukohast, millest ma rääkisin punktis 1, võiks juhtivkomisjon igal juhul võtta seisukoha, et oleks vaja välja arvutada ja kirja panna, milline on selle summa tegelik suurus.

Punkt 3. Uskuge või mitte, aga juba selle kuu sees me saame kätte järgmise aasta riigieelarve eelnõu ja momentaanselt hakkame seda arutama. Ma ei näe rahanduskomisjoni esimehena mitte ühtegi võimalust, et kui otsus hüvitada saab vastu võetud, siis see hakkaks kehtima järgmisel aastal. See tekitaks tohutuid probleeme nii meie jaoks kui Rahandusministeeriumi jaoks, kogu riigieelarve jaoks. Seepärast on minu tagasihoidlik ettepanek see, et kui hüvitamise otsus võetakse vastu, siis see võiks hakata kehtima 1. jaanuaril 2020. Järgmisel Riigikogul peab olema piisavalt aega, et kõik vajalikud instrumendid ette valmistada. Nii palju sellest eelnõust. Ma veel kord ütlen, et seda on võimalik parandada ja Eesti Keskerakonna fraktsioon seda toetab.

Ja nüüd, kui kolleeg Artur Talvik on saali tulnud, ma saan ka neljandast punktist rääkida. Ilma tema kohalolekuta ma poleks seda julgenud teha. See on praegu minu isiklik repliik, ma ei ütle seda fraktsiooni esindajana. Kõlas selline süüdistus: Artur ütles, et mina olevat püüdnud tõmmata teda Keskerakonna ja Reformierakonna vahelisse võitlusse. Tead, Artur, mulle tuli kohe meelde üks juhtum teisest maailmasõjast. Oli see Rundstedt või Kesselring või Leeb või Manstein, ma ei mäleta, aga oli üks Saksa armee kindral, kellele teatati, et talle antakse järgmisest päevast neli Rumeenia diviisi abiks. Ja tema nägu muutus morniks. Ta ütles selle asja peale, et andke mulle siis veel neli Saksamaalt pärit diviisi ka, sest mul läheb neid vaja selleks, et kaitsta neid nelja diviisi. Nii et, Artur, ära sa mõtle, et sellel on mingi väärtus, kui sind kuskile kaklusesse tirida. Mina isiklikult arvan, et ilma sinuta me saame palju paremini hakkama kui koos sinuga. Aitäh!

11:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Istungi juhatajal on küsimus saalile: kas teie kuulete esinejat hästi? (Hääl saalist: "Jaa!") Kuulete? Hüva, ma juba mõtlesin, et pöörduks selle inimese poole, kes reguleerib saali võimendust. Aga kui teie arvates on kõik normaalne, siis võib-olla on tegemist juhataja veresoonte lupjumisega. Tänan! Mart Helme EKRE esindajana, palun!

11:16 Mart Helme

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Siin on täna jutuks võetud eelnõu mittevastavus Eestis kehtivatele seadustele. Muu hulgas on kõlanud ka, et meil kehtib süütuse presumptsioon ja seetõttu ei saa nagu kedagi hukka mõista. Ma teeksin selle kohta kaks märkust. Esiteks, ühiskonnas ei kehti kuriteo

varjamise presumptsiooni – sellist asja ei ole. Teiseks, kui kuningas Saalomon oleks olnud jurist, siis ta ei oleks kuningas Saalomonina kuulsaks saanud. Sellel eelnõul on eelkõige moraalne dimensioon. See on moraalne dimensioon, mida see eelnõu kannab: see eelnõu tahab õiglust, mitte niipalju võib-olla õigust jalule seada. Ja see moraalne dimensioon on omandanud tänasel päeval kordades suurema tähtsuse ja tähenduse, kui see oli võib-olla 10–15 aastat tagasi.

Vaadake, mis on juhtunud Eesti Vabariigis! Me oleme vajunud moraalse vastutamatuses sohu. Meile on lõppkokkuvõttes selgusetu, kas 10 miljonit dollarit pandi pihta või ei pandud pihta. See on selgusetu, sest meil on jekk-kohtuotsus. Meile on selgusetu, kes pani pihta – aga see on selge, et pani pihta – 32 koma ... palju seal oligi ... miljonit dollarit VEB Fondi raha. See raha võeti ju välja! See raha läks ju kellelegi! Väljavõtja ei viinud ju seda raha kuskile sohu ega uputanud teda laukasse ära. See on ju päevselge! See on ju päevselge, et see raha virutati ära! Lugege Toomas Kümmeli raamatut VEB Fondist – seal on ka kõik nimed muide ära toodud! Nimed on ära toodud, dokumendid on ära toodud, raha liikumine on ära näidatud, aga kuhu see lõpuks jõudis, vaat seda ei tea. Aga kuskile see jõudis. Ma ei usu, et arheoloogid kunagi avastavad kusagilt amfora seest 32 miljonit dollarit. Ma millegipärast seda ei usu.

Ja nüüd, tänasel päeval me näeme, kuidas Danske panga skandaal veereb nagu lumepall, paisub nagu lumepall. Oli 7–8 miljardist juttu, mis on ka ju suur raha, siis oli 30 miljardist juttu, mis on juba väga suur raha, ja nüüd on juba jõutud 150 miljardini. See on 15 Eesti riigieelarve maht. 15 aastat Eesti riigi eelarvet on Danske pangas praegustel andmetel läbi pestud. Teate, mis ma teile ütlen? See on nii suur raha, et siin piisab kõigile määrimiseks, ülesostmiseks, suu kinni toppimiseks – kellele sada tuhat, kellele miljonikene. See on saiaraha, peenraha selle hiiglasliku summa kõrval.

Ja nüüd ma ütlen midagi, mis kõige enam muret tekitab. See on see, et me näeme, et ühe võimuerakonna näpujäljed on kõikide nende asjade peal. Üks erakond, kes on pikalt Eestis võimul olnud, tema näpujäljed on kõikide nende asjade peal. Ja iga kord, kui need teemad üles kerkivad, see erakond alustab juriidilisi – eelkõige juriidilisi – ponnistusi, et need asjad uuesti kalevi alla pühkida. See asi peab lõppema! Sest kui see asi ei lõpe, siis Eesti riigis moraalset tervenemist ei tule. Palun andke endale sellest aru! Moraalset tervenemist ei tule, vastutamatus, varastamine, pihtapanemine, valetamine, võltsimine, dokumentide varjamine, salastamine – see jätkub. Ja see Eesti riik, ütlen ma teile, ei jää püsima. Ükski riik, mis püsib valel, ei jää püsima! Sellepärast on see eelnõu oluline, sellepärast on ka mõned meie erakonna liikmed sellele allkirja andnud. Ja juriidiline ...

11:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, kas soovite lisaaega?

11:21 Mart Helme

Ei, ma kohe lõpetan. Juriidilised hookuspookused on teisejärgulised. Aitäh!

11:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh teile! Enn Meri Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel.

11:21 Enn Meri

Lugupeetud kolleegid! Riskides, et saan märkuse, et räägin liiga lühidalt, tahaksin öelda, et kui ma vaatasin läbi selle VEB Fondi eelnõu seletuskirja, siis see tegi mind kurvaks. Nii palju asju on valesti tehtud! Ja sellepärast on Vabaerakonna seisukoht, et me toetame põhimõtteliselt seda ettepanekut, aga võib-olla summad võiksid olla sümboolsed, 10% või midagi sellist – seda annab arutada. Rohkem ma ei taha midagi öelda. Jah, märkusi võib teha.

11:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Kuna rohkem kõnesoove ei ole, siis sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 515 esimene lugemine lõpetada. Määrان eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 25. septembri kell 16.

2. 11:22 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (618 SE) esimene lugemine

11:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane teine päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Krista Aru, Maire Aunaste, Monika Haukanõmme, Ain Lutsepa, Enn Mere, Martin Helme, Laine Randjärve, Artur Talviku, Liina Kersna, Helmen Küti, Henn Põlluaasa, Uno Kaskpeiti ja Raivo Põldaru algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu 618. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Krista Aru.

11:23 Krista Aru

Härta juhataja! Head rahvaesindajad! Minul on au ja rõõm tutvustada ühte lihtsat, selget, lühikest, aga ka väga ilusat seaduseelnõu. Nimelt on selle seaduseelnõu eesmärk muuta meie senine, alates aastast 1999 kehtestatud riiklik tähtpäev, emakeelepäev, 14. märts, riigipühaks ja seega ka puhkepäevaks. Sellele ettepanekule on allkirjad ja oma toetuse andnud kõikide fraktsioonide esindajad. Ma palun siinjuures vabandust kõikidelt nendelt, kes oleksid tahtnud ka oma allkirja anda, aga kelle allkirja ma ei suutnud ära oodata. Järelikult ei ole see ettepanek poliitiline, vaid see ettepanek on eelkõige väärtuselis-hinnanguline.

Pean teile ausalt tunnistama, et minu enda jaoks oli selle ettepaneku tegemine võib-olla üks kõige tõsisemaid iseendaga arupidamise hetki. Nimelt olen ma kasvanud, uskudes – ja kannan siamaani seda usku – Anton Hansen Tammsaare sõnadesse, et tööd tuleb teha, töö on see, mis toob õnne õuele ning teeb ka inimese rõõmsaks ja õnnelikuks. Mõeldes tõsiselt sellele, kas me vajame ühte uut riigipüha, puhkepäeva, pidin ma vastama väga paljude oma endiste kolleegide küsimusele, kas ma olen Riigikogus töötades laisaks läinud, et hakkan ühte uut puhkepäeva nõudma ja juurde tegema. Ma pidin põhjendama seega ka iseenda jaoks, mis on siis nüüd muutunud, miks see puhkepäev, emakeelepäev riigipühana, oleks õige kehtestada just nüüd ja praegu.

Püüdsin seda selgitada väga mitme kandi pealt. Vaadates küsimusele majanduslikust, kultuurilisest, sotsiaalsühholoogilisest ja pedagoogilisest aspektist, jõudsin tegelikult peaaegu igas aspektis selleni, et võib-olla ongi aeg hinnata töö olemus, mõiste ja tähendus ning ka töö väärtus ümber, teha seda just selles ajas, kus me elame, nüüd, 21. sajandil. Võib-olla ka seda lõputut kraavikaevamist, mis nõuab füüsilist tööd, kokkuvõtmist, visadust, püsivust, tuleb nüüd veidi teisiti teha.

Esmapilgul on ühe puhkepäeva juurdetoomine kindlasti täiesti ebamajanduslik. Sellel on küljes oma hinnalipik. Kui te seletuskirja loete, siis näete ka seal nimetatud summat, mida otseselt (selleks on kasutatud valemit) võiks tähendada ühe puhkepäeva juurdetoomine. See suurusjärg on väga üldiselt arvestades 90 miljonit eurot: üks puhkepäev lisaks, sinna on juurde arvatud kompenseeritavad puhkepäevad, lisatasud puhkepäeval töötamise eest jne. Nii et see on väga kallis ja esmapilgul majanduslikult tõesti täiesti ebaotstarbekas ning seda ei tasuks nagu üldse edasi arutada. Kuid vaadates siia kõrvale kõiki neid dokumente, mida me siin saaliski oleme palju arutanud, on see siis perepoliitika, on see siis rahvastikupoliitika või tööhõivepoliitika dokument, on need siis strateegiad meie riigi terviklikuma arengu jaoks, selgub, et üks tendents, mis ilmneb, on kindlasti see – seda kinnitavad väga mitmesugused uuringud, mida on ju mitmetes riikides palju tehtud –, et see inimene, kes on terve, rõõmus ja puhanud, ka töötab paremini, tema tööviljakus, efektiivsus ja tema tööst saadav kasumlikkus on kindlasti mitu korda suurem. Lisan siia juurde veel selle suure, eri riikides elavate inimeste õnnetabeli. Üks tendents, mis veel silma paistab, ongi nimelt see, et Eesti inimesed, alates juba koolilastest, ei ole õnnelikud.

Kas õnn tuleb ühe puhkepäevaga? Seda kindlasti mitte. Õnn on nii subjektiivne asi, et see ei tule kindlasti ei ühe, viie ega kümne puhkepäevaga. Kuid ühe puhkepäeva lisamine on eelkõige riigi struktuuride väärtushinnanguline võimalus näidata, et tõesti liigutakse seda teed, et mõistetakse töö olemuse muutumist ja seda, et tööinimene vajab eelkõige vaba aega. Vaba aeg, see ongi ju ka puhkepäev. Nii et majanduslik hinnalipik on üks asi, aga vaadates ka teist poolt, siis võib-olla see hinnalipik ei peegelda just nimelt neid teisi, lisanduvaid väärtusi.

Kultuurilisest küljest on selge see, et eesti keel on eestlaste identiteedi alus. Kui me ka räägime ja õigusega väidame, et tänases muutuv maailmas identiteedi mõiste muutub ja keel ainsana ei pruugi olla – ja kindlasti ei olegi – Eesti riigile lojaalse inimese identiteedi, eriti riikliku identiteedi aluseks, siis eestlastele jääb eesti keel kindlasti selleks põhiliseks pidepunktiks ja tugisambaks, millele tugineb rahvuslik identiteet.

Väärtustades oma eesti keelt puhkepäeva abil, tekitame me tegelikult maailma mastaabis kindlasti üllatus efekti. Mulle tundub üha sagedamini, et Eesti võiks oma väiksuse ja oma suhteliselt dünaamilise

arengu ja suutlikkuse tõttu selliseid üllatusefekte ja erinevusi palju julgemalt demonstreerida ja kasutada. Väärtustades eesti keelt, me näitame kindlasti selle väikese keele erilisust, aga ühes sellega iseenda oskust seda hinnata ja tunnustada.

Sotsiaalpsühholoogiliselt näen ma võib-olla selle puhkepäeva kehtestamises kasu ja tarkust ka riigipoliitilises mõttes. Kui me räägime eesti keele õpetamise vajadusest väga mitmel tasandil, alates lasteaiast, kui me räägime õigusega kogu keeleruumi laiendamisest, selle hoidmisest mitmel tasandil, siis sotsiaalpsühholoogiliselt on sel juhul palju lihtsam selgitada ka kõikidele vähemusrahvustele, miks seda keelt tasub õppida, mis on selles keeles erist. See uus puhkepäev sunnib ju väga sageli küsima, et kuulge, mis riigipüha see siis nüüd on. Ja siis peab vastama, et see on emakeelepäev.

Pedagoogilises mõttes toon välja juba nimetatud momendid, et meil on tõesti lihtsam teistelt oodata eesti keele oskamist, selle keele mõistmist ja ka soovi eesti keelt õppida, kui me näitame seda, et me ise väärtustame eesti keelt nii kõrgelt, et me anname eesti keele päevale puhkepäeva, riigipüha staatuse. Midagi suuremat, mingit kõrgemat staatust on ühele keelele raske anda. Aga siin on pedagoogiline moment kindlasti ka seetõttu, et me oleme ju kõik tänulikud oma emakeeleõpetajatele. Tänu neile räägime – vähemalt püüame rääkida – kaunist emakeelt ning kirjutada seda õigesti ja ka mõista seda keelt, mida me räägime. See oleks kummardus mitte ainult eesti kultuuri hoidjatele, aga ka kõigile eesti keele õpetajatele, kõigile neile, kes on eesti keelt uurinud ja kaitsnud läbi aastakümnete ja kes seda teevad ka tänasel päeval.

Ma tean, et mitmed õpetajad on öelnud, et mis kasu on sellest, kui 14. märts on puhkepäev, lastega tuleb ikka tegeleda. Aga neile vastuseks saan ma öelda, et 13. märtsil on kõikides koolides väga ilus õhtupoolik, siis ei pea ühtegi aktust teiste asjade vahele mahutama, ei pea seda kuhugi matemaatikatunni arvel pigistama ega kauplema selle pärast, et näiteks kehalise kasvatus jaoks jääb aega väheks.

Miks ajaliselt just nüüd? Sellele Riigikogule on antud ainulaadne võimalus. Meie töötame sellel aastal, kui Eesti Vabariik tähistab oma 100. aastapäeva. Järgmisel aastal tähistab 100. aastapäeva seesama Riigikogu, sest 100 aastat tagasi kogunes Asutav Kogu ja alustas oma tööd. Järgmisel aastal möödub 100 aastat rahvuskeelse ülikooli sünnist Eestis. Selle aasta suvel möödus 140 aastat Peeter Põllu, meie esimese haridusteadlase sünnist. Sellel aastal möödub 150 aastat Oskar Kallase, meie esimese rahvaluuleteadlase, meie keele- ja raamatukogupõhimõtete looja sünnist, möödub 150 aastat Jaan Tõnissoni sünnist ja 155 aastat Henrik Koppeli sünnist. Meile on antud selline haruldane aasta. Kui me nüüd emakeelepäeva puhkepäevaks ei tee, siis kunagi seda ikka tehakse, sest ma olen kindel, et selline väikene keel, nagu on eesti keel, mis tänu inimestele, kes on seda hoidnud ja sellega tegelenud, kuulub 500 arenenuma keele hulka, väärib kõige kõrgemat tunnustust. Ma tänan kõiki neid rahvaesindajaid, kes on seda mõtet toetanud. Täna kõiki eesti keelega tegelevaid teadlasi, õpetajaid ja kõiki eesti keele kõnelejaid. Aitäh!

11:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh veenva ja sütitava ettekande eest! Ometi on see tekitanud ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

11:36 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Jah, kahjuks ma ei saanud oma allkirja anda, kuna sa kiirustasid selle eelnõuga. Aga ma kuulsin siin, et see üks vaba päev, ilus päev, mis võiks olla, läheb maksma umbes 90 miljonit. Kuigi selle aasta eelarve tuleb kõigi aegade uhkeim, aga kui see 90 miljonit tööle vastab, siis on see ikka suur tükk, ehkki alkoholiaktsiisiga oleme Lätile kinkinud kaks emakeelepäeva ning lätlased on jätkuvalt elus ja neil on pühi viis päeva rohkem kui meil. Aga ikkagi, kuidas seletada n-ö sellistele eelarvefriikidele, kuidas seda 90 miljonit tasakaalustada, kas mingeid emotsionaalseid puhkuseasju on võimalik ka rahasse ümber panna või jääd sa siin abituks?

11:37 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Ma mõtisklesin selle üle päris pikalt, sest 90 miljonit on tõesti väga suur raha. Aga vaadates kõiki neid uuringuid, mida tõesti on teistes riikides väga palju tehtud – meil mitte nii palju –, ja vaadates ka seda, kuidas mitmes riigis, näiteks Šveitsis, arutatakse, et võib-olla peab üldse tööpäeva pikkust hakkama lühendama, siis selgub, et teadlased üha veenvamalt selgitavad, et see kasutegur, mis ühest puhkepäevast tuleb, on palju suurem ja see väljendub suuremas tööviljakuses, inimeste paremas meeleolus, nende tahtmises konkreetset tööülesannet järgmisel päeval kiiremini, efektiivsemalt,

paremini ja kasumlikumalt lahendada. Nii et selline aeg, kui me saame öelda, et 90 miljonit on see, mille pärast me ei saa seda puhkepäeva lubada, vajab võib-olla eelkõige ümbermõtestamist. Meie riik on jõudnud ikkagi sellesse seisu, et me vajame ühiseid väärtusi, mis väljenduvad mitte rahas, vaid rohkem selgetes hinnangulistest hoiakutes, ja me peaksime suutma neid ka selgemalt sõnastada ning selgemalt ja julgemalt toetada. Nii et ma ei usu, et see 90 miljonit on – vähemalt ei tohiks see enam olla – selliseks takistuseks. See raha tuleb tegelikult teistel päevadel inimeste tööpanuse kaudu tagasi.

11:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Madis Milling.

11:39 Madis Milling

Suur tänu, härra juhataja! Austatud ettekandja! Emakeelepäeva tähistatakse praegu lipupäevana. Meil on ka teisi väga väärikaid tähtpäevi, mis on lipupäevad. Selle eelnõu puhul võistlevad omavahel selline emotsionaalne, kultuuriline külg ja puhas pragmaatiline külg, millele sa ise viitasid, pannes sinna hinnalipiku külge. Kas me mitte ei ava sellega Pandora laegast? On ju, nagu ma ütlesin, teisigi toredaid tähtpäevi, mis on lipupäevad. Äkki võiks hakata neid muutma vabadeks päevadeks, igaühel neist oleks hinnalipik küljes?

11:40 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et Eesti riigi jaoks ei ole olulisemat tugisammast kui eesti keel. Eesti keelt, eesti keele hoidmist väärtustava päeva kõrvale ma teist nii suurt ja nii olulist päeva ei julge praegu isegi pakkuda.

11:40 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin.

11:40 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Küsin lihtsalt silmaringi laiendamiseks. Ma arvan, et lätlased tunnevad oma keele üle uhkust täpselt samuti nagu eestlased, leedukad, soomlased, poolakad jne. Kui mitmes euroliidu riigis on olemas selline riigipüha ehk vaba päev, mis on seotud nende rahvuskeelega? Ja millistes?

11:41 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Keelega seotud puhkepäeva või rahvuspüha ei ole kusagil. Sloveenias on sloveenia kultuurile, laiemalt kultuurile, keelele, kirjandusele, kaunitele kunstidele pühendatud puhkepäev või riigipüha. Teistel ei ole.

11:41 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus.

11:41 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Esimese küsimusega on kõik selge. Mulle torkas kõrva see, mis siin kõlas paar minutit tagasi, et kuidas sellest 90 miljonist üle saada. Vastus oli, et see tuleb tagasi inimeste suurema tööpanuse kaudu teistel päevadel. Ei saa olla niiviisi, et ühel konkreetsel juhul see tuleb, see suurem tööpanus, ja teistel juhtudel ei tule. See tähendab, et on võimalik valmis teha valem ja selle järgi välja arvutada, kui mitu lipupäeva me veel riigipühaks teeme. No mis seal ikka, inimesed töötavad teistel päevadel paremini. Miks see suurem tööpanus, mis peaks korvama need – 90 miljonit, töötab emakeelepäeva puhul ega tööta teiste lipupäevade korral? Äkki ei tasu neid siis lipupäevadeks pidada?

11:42 Krista Aru

Aitäh! Ma arvan selle 90 miljoni kohta, et sellest puhkepäevast saadav kasu, parem tööind ja rõõmsam meel töötaks ka teistel päevadel. Ma ei väitnud, et see on ainult emakeelepäevaga seotud. Aga ma kasutasin seda väidet küll selleks, et põhjendada emakeelepäeva kui puhkepäeva esitamist. Ma lisan siia

juurde selle, mida ma härra Madis Millingule vastates ütlesin, et mina ei näe praegu ühtegi teist nii olulist päeva, mida pakkuda puhkepäevaks ja riigipühaks, ja sellepärast kasutan julgelt kõiki argumente, et toonitada, et eesti keele päev tuleks teha puhkepäevaks ja riigipühaks.

11:43 Aseesimees Enn Eesmaa

Tarmo Kruusimäe.

11:43 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea aseesimees! Hea Krista! Mina olen küll nüüd suure küsimuse ees, kui emakeelepäeva tahetakse teha puhkepäevaks just sellepärast, et inimesed saaksid luua rohkem väärtusi. Näiteks on 25. märts märtsiküüditamise mälestuspäev. Sel päeval me peaksime mälestama neid inimesi, kellelt võeti ära võimalus luua Eesti riigis väärtusi. Kui on valida, kas 25. märts lipupäevana või emakeelepäev, mis on juba lipupäev, riikliku pühana, siis kumma poole teie ise kaldute, kui tuua välja just see aspekt, et oluline on, et inimesed saavad luua väärtusi, aga osalt võeti ära võimalus luua väärtusi Eesti Vabariigi territooriumil?

11:44 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Ma ei tahaks neid kahte päeva kuidagi kõrvutada. Nende päevade tähendus on täiesti erinev. Emakeelepäev ikkagi, haarates minevikku, vaatab ka selgelt ja loovalt tulevikku. 25. märts on väga tõsine ja traagiline päev. Minul ei oleks mitte sugugi kahju, kui see oleks riiklik tähtpäev, lipupüha. Aga ma ei ole kindel, et selliseid kurbi päevi peaks edasi kandma puhkepäevana, sest sel puhul me eeldame, et inimestel on rõõmus meel ja tahtmine panustada just nimelt riigiidentiteeti loovalt ja edasikandvalt ning seda väärtustada. Vaadates kõiki neid küsimusi ja probleeme, mida me siin Riigikogu saalis seoses eesti keelega oleme ka ise tõstatanud, näen ma emakeelepäeva suurt väärtust just sotsiaal-kultuurilises kontekstis. See on seesama riigiidentiteedi ja ka siin elavate rahvaste riikliku identiteedi loomise küsimus. Nii et emakeelepäeval on lisaks pragmaatilisele ja majanduslikule ning emotsionaalsele ja hinnangulisele küljele ikkagi ka puhtalt riiklikku identiteeti loov olemus.

11:45 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

11:46 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Veel kord: sümpaatne initsiatiiv. Aga teeme sellise mängu: kujuta ette, et sa oled praegu Eesti Vabariigi rahaministri nahas, eelarve on sinu esitada ja sa pead leidma sellele 90 miljonile katteallika, nagu bürokraadid armastavad öelda. Kust sa selle katteallika, kui sellise mänguga kaasa minna, leiaks või mida sa pakuks?

11:46 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Ma ei saa kunagi Eesti Vabariigi rahandusministriks, selleks tunnen ma kogu seda rahandus- ja maksupoliitikat liiga vähe. Aga kui minna nüüd mänguliselt sellega kaasa, siis ma kindlasti vaataksin kõigepealt üle kogu aktsiisipoliitika. Olen kindel, et ega see alkoholiaktsiisi viimine Lätti ei ole mitte kuidagi Eestile kasuks tulnud. Vaataksin kindlasti üle ka kehtiva, minu meelest natuke liiga segase ja raske maksupoliitika üldiselt. See küsimus, mida julgeksin ilmselt tõstatada, vähemalt aruteluks, oleks kogu käibemaksu tõstmine võib-olla 1%. Ma arvan, et aruteluks oleks see täiesti võimalik koht.

11:47 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Marianne Mikko!

11:47 Marianne Mikko

Aitäh! Mina kuulun sellesse leeri, kes toetab meie ees kõnelevat Krista Aru selle riigipüha mõttes. Ma arvan, et see on sügavalt sümbolne ja ilus ettepanek, nagu oleks ka tähenduslik, kui just meie selle vastu võtaksime. Aga ma küsin seda, kas teile on teada, kuhu kuulub Eesti Euroopa Liidu liikmeskonna hulgas riigipühade arvu mõttes. Kas me oleme nende riikide hulgas, kus on palju punaseid kalendripäevi, või pigem oleme seal, kus neid on teiste riikidega võrreldes vähem?

11:48 Krista Aru

Aitäh küsimuse eest! Ma olen püüdnud seletuskirjas anda lühikese ülevaate, kuhu me siis kuulume. Eestil on 12 sellist puhkepäeva, riigipüha, ja lühikeseks võrdluseks ütlen, et näiteks Belgias on 24. Aga üldiselt me kuulume oma naabritega sarnasesse klassi, pigem on meil pühi natuke vähem, kui on lätlastel ja leedukatel, aga ma ei ütleks, et traagiliselt vähem. Ka siin saalis on olnud arutelud, kas võiks tuua juurde ühe puhkepäeva ülestõusmispühade ajal. See on teise arutelu koht, aga ma ütlen veel kord seda, mida ma olen täna siin juba mitu korda korranud: mulle tundub, et eesti keelele riigipüha staatuse andmisel ei ole ega saa olla oluline ainult pragmaatiline kaalutlus, vaid see oleks väga tugevalt ja mitmel tasandil sümbolne ja tähenduslik. Tuletagem meelde, et aasta oli 1999, kui Eestis kehtestati see riiklik tähtpäev. Täna me oleme aastas 2018 ja me räägime tegelikult täpselt samamoodi, et 90 miljonit on meile olulisem kui oma keele päevale riigipüha staatuse andmine.

11:50 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Põhiseaduskomisjoni liige Tiit Terik teeb ettekande juhtivkomisjoni nimel.

11:50 Tiit Terik

Härra esimees! Hea Riigikogu! Põhiseaduskomisjon arutas pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu juba kolm kuud tagasi, enne suurt suve, 11. juunil, kui esitajate nimel andis selgitusi proua Krista Aru. Küsimusi selle eelnõu kohta oli komisjoni liikmetel mitmeid. Siinkõneleja küsis, kas emakeelepäeva nimetamine riigipühaks võib põhjustada olukorra, kus noorte õppetöövaba päev kutsub esile selle, et koolides ei saa seda tähtpäeva tähistada. Krista Aru arvas, et tema selles ohtu ei näe. Räägiti ka rahalisest mõõtmest. Lauri Luik küsis, milline on riigipühaks nimetamisega kaasnev rahaline kulu. Samamoodi kui siin rääkis Krista Aru 90 miljonist, mida ka siin ettekandes põhjalikult puudutati. Härra Adams sai ka oma küsimusele vastuse. Nimelt tundis ta huvi, kas emakeelepäev oli olemas juba sõjaeelses Eestis. Proua Aru vastas, et 1935. aastal selline ettepanek küll tehti, aga ei jõutud seda realiseerida.

Nüüd komisjoni otsustest. Komisjonis otsustati konsensusena, et saadetakse eelnõu täiskogu päevakorda 11. septembriks ja määratakse ettekandjaks põhiseaduskomisjoni liige Tiit Terik. Hääletage 6 poolt, 2 vastu ja 2 erapooletut otsustas komisjon teha ettepaneku eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Aitäh!

11:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh ettekandjale! Küsimusi rohkem ei ole. Avan läbirääkimised. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel Toomas Jürgeinstein.

11:52 Toomas Jürgeinstein

Täna päeva puhul ütlen siis, et kallis eesistuja ja kallid kolleegid! Möönan, et seisan täna siin pisut segaste tunnetega. Kõigepealt suur tänu eelnõu esitajatele! Ütlen otse: enamik teist kuulub minu Riigikogu top-10-sse. Täna teid, sest eesti keele tähtsusest rääkimist ei ole kunagi liiga palju. Ometi kõnelen täna pigem selle eelnõu vastu ja enamasti argumentidega, mis ühel või teisel kombel on täna juba kõlanud.

Alustan taustast. Eestis on tõepoolest 12 riigipüha, Leedus ja Rootsis on neid 13, Soomes 10, Austrias 15, Lätis 17. Ma loodan, et mu andmed peavad paika. Tõepoolest, igal täiendaval vabal päeval on küljes oma hind, täna on mitmel puhul kõlanud 90 miljonit. Aga ma olen kuulnud tarkadelt inimestelt, et ühe riigipüha senistele lisaks kannataks meie riik majanduslikult välja küll ja sellele lisanduks tõepoolest emotsionaalne kasu. Tunduvalt raskem oleks, kui lisanduks kaks riigipüha ja hoopis raskem oleks kolme puhul.

Nüüd siis nendest argumentidest, mis on mind pisut kõhklema pannud. Esiteks, see on jällegi küll juba kõlanud argument, aga vähemalt minu tänast arusaamist mööda toimetatakse emakeelepäeval ülekaalukalt kõige usinamalt koolides. Ma kinnitan, et see on vajalik, sest õpilaste väiteid, et ühte või teist teemat oleks tal lihtsam inglise keeles lugeda või ka isegi väljendada, kohtab ehmatavalt sageli, üha sagedamini. Kool on see tulipunkt. Olen ise kogenud, kuidas koolis korraldatakse kirjanduslike teadmiste võistlusi, luulelugemisi. Mul on siiani meeles, kuidas Treffneri koolis oli igal õpetajal kohustus

tundi alustada ühe Eesti autori luuletusega, toimusid näitemängud, etteütlused, see oli hea võimalus kirjanikke kooli kutsuda. Ma natuke kahtlen, et kui sel päeval koolitööd ei toimuks, kas siis ühel päeval varem või hiljem need tegevused toimuksid niisama intensiivselt ja sujuvalt. Mulle tundub või ma kardan, et mitte.

Teiseks, kui me hakkame arutama ühe täiendava vaba päeva, riigipüha seadustamist, siis on tõepoolest nii, et kõne all on olnud veel mitmed pühad. Nimetame emakeelepäeva kõrval teist ülestõusmispüha, mis Euroopas on sageli vaba päev. On olnud juttu tarkusepäevast, 1. septembrist, aga selle päeva kohta käiks tõenäoliselt seesama argument, mida ma natuke aega tagasi tõin emakeelepäeva kohta, et sellel päeval käib tegevus tavaliselt koolis. Lisaks on veel see võimalus, mida me oma fraktsioonis oleme kõige enam kaalunud, et kui vaba päev, riigipüha, satub nädalavahetusele, siis oleks vaba päev kas reedel või esmaspäeval.

Palun ...

11:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun! Kolm minutit juurde.

11:57 Toomas Jürge

Seda viimast varianti kaldume me hetkel fraktsioonis võib-olla kõige enam toetama. Kui emakeelepäev riigipühana seadustada, siis väheneksid tunduvalt teiste päevade võimalused, sest summa ju kasvaks: 90 miljonit, 180 miljonit, 270 miljonit. Ühesõnaga, uue riigipüha valimisel peaks see valik toimuma alternatiivide seast. Mul oleks väga hea meel, kui selleks osutuks emakeelepäev. Aga hetkel meil teisi valikuid ei ole.

Mida siis kokkuvõtteks öelda? Sotsiaaldemokraatide fraktsiooni enamik on seisukohal, et ühe täiendava riigipüha võiks Eestis seadustada, kuid arvame, et konkreetse päeva väljavalimiseks ei ole aeg veel küps või see valik tuleks teha alternatiivide seast. Samuti täname kindlasti eelnõu esitajaid ning palume neil mõista neid saadikuid, kes eesti keelt armastavad, kuid eelnõu ei toeta. Aitäh!

11:58 Aseesimees Enn Eesmaa

Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel Mihhail Stalnuhhin.

11:58 Mihhail Stalnuhhin

Härja juhataja! Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel tahan öelda, et me seda seaduseelnõu ei toeta. Imelikul kombel, eelkõneleja vajutas nupule palju varem kui mina ja ma võin õpetajana öelda, et ta rääkis sulatõtt. See oli seesama, mida mina oleksin tahtnud rääkida. Emakeelepäev on see päev, kui koolides toimub massiliselt üritusi. Selle päeva riigipühaks muutmine tähendaks, et kogu see tegevus kaoks lihtsalt ära.

Nüüd tahaks parandada kahte faktilist asja, mis kõrvu jäid. Esiteks, keeruline maksupoliitika. Ma ei tea, kust kohast see väide võetud on. On palju uuringuid tehtud, on olemas reitingud, mis panevad paika need *top*'id, milline maksupoliitika ühes või teises riigis on, ja osatakse isegi neid võrrelda. Ma tahan teid veenda, et Eesti maksusüsteem on *top*-3 hulgas, Euroopas vähemalt. Meil on üks lihtsamaid ja läbipaistvamaid süsteeme. Ma ei kujuta ette, mida te oleksite rääkinud, kui te oleksite kokku puutunud näiteks Itaalia maksupoliitikaga. Parem juba mürki võtta, eks ju.

Veel üks asi. Ma ise mõnuga mainisin ka seda summat, 90 miljonit eurot, ja lihtsalt ootas, kas keegi pöörab sellele tähelepanu. Tegemist on ju koguproduktiga. Tegelikult, kui jutt on ühest päevast, siis see on umbes 0,2% koguproduktist, see on tema osakaal eelarves, ja tegemist ei ole 90 miljoniga, vaid umbes 45, võib-olla 40 miljoniga, arvestades seda, et meie koguprodukt kasvab igal aastal pigem 45 miljonit, mitte 90. Aga see selleks.

Eesti Keskerakonna fraktsioon ei toeta seda seaduseelnõu. Aitäh!

12:01 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 618 esimesel lugemisel tagasi lükata. Valmistume hääletuseks.

Panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku Riigikogu liikmete Krista Aru, Maire Aunaste, Monika Haukanõmme, Ain Lutsepa, Enn Mere, Martin Helme, Laine Randjärve, Artur Talviku, Liina Kersna,

Helmen Küti, Henn Põlluaasa, Uno Kaskpeiti ja Raivo Põldaru algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu 618 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 37 Riigikogu liiget, vastu 12, erapooletuks jäi 1. Juhtivkomisjoni ettepanek leidis toetust. Eelnõu 618 on esimesel lugemisel tagasi lükatud ning langeb Riigikogu menetlusest välja. Kindlasti ei lasku me liialdustesse, kuid tänase istungi lõpetan siiski nii: kallid kolleegid, kohtume homme kell 13 selles saalis.

Istungi lõpp kell 12.05.